

Ocrotirea Patrimoniului Cultural Național—mărturie a înaltei prețurii acordate de președintele României valorilor făurite de înaintași

IONEL GAL

În galeria marilor bărbați ai patriei, a marilor ctitori de țară numele tovarășului Nicolae Ceaușescu se gravează cu litere de aur, înscriindu-se pentru totdeauna în epopeea luminoasă a construirii socialismului și comunismului pe pământul României.

De numele secretarului general al Partidului Comunist Român, de prezența sa titanică în fruntea partidului și a poporului nostru, de măreția și strălucirea virtuților pe care le întruchipează personalitatea proeminentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu — de conducător comunist, de revoluționar și patriot inflăcărat, militant de frunte al mișcării comuniste și muncitorești, neobosit luptător pentru triumful idealurilor de independență și libertate, de progres social, colaborare și pace în lume — se leagă indisolubil toate marile înfăptuiri obținute de națiunea noastră în etapa cea mai rodnică din cadrul istoriei sale contemporane.

Marcind un moment de răscruce în destinul colectiv al națiunii, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a avut o profundă semnificație. Căci, așa cum se evidențiază în Rezoluția Congresului al XII-lea al P.C.R., din noiembrie 1979, perioada inaugurată de Congresul al IX-lea este cea mai bogată în împliniri din întreaga istorie a țării și este legată nemijlocit de activitatea prodigioasă desfășurată cu profundă pasiune revoluționară și înaltă răspundere comunistă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român.

Anii scurși de la istoricul Congres al partidului din 1965 sînt anii în care, prin grija permanentă și indicațiile exprese ale președintelui țării, glorioasa clasă muncitoare, împreună cu țărănimea și intelectualitatea patriei, cu toți oamenii muncii fără deosebire de naționalitate, a tradus în fapt ideea de ritm ascendent pe calea luminoasă a socialismului și comunismului.

Epoca Ceaușescu reprezintă o perioadă demiurgică menită să pună în atenția lumii întregi valoarea deosebită a aportului personal al tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și aplicarea strategiei și tacticii P.C.R., la fundamentarea liniei generale a partidului, constituie o perioadă care face ca activitatea secretarului general al partidului nostru să fie asociată indisolubil în conștiința poporului cu ansamblul înfăptuirilor din ultimii 18 ani ai istoriei noastre naționale.

Reprezentînd transpunerea creatoare a concepției materialismului dialectic și istoric la realitățile țării noastre și ale lumii contemporane totodată, opera teoretică și practică a președintelui României socialiste este impresionantă prin multilateralitatea sa, prin profunzimea cu care sînt abordate problemele, prin clarviziunea și originalitatea soluțiilor vizînd construcția sau reconstrucția conceptuală marxistă a principalelor linii de progres în toate domeniile edificării noastre socialiste, prin ancorarea sa lucidă și constantă în realitățile concrete naționale și în tendințele ce se manifestă pe plan mondial.

Prin remarcabilele sale lucrări, care sintetizează experiența revoluționară dobîndită de Partidul Comunist Român în exercitarea rolului său conducător al întregii activități economico-sociale, secretarul general al partidului nostru, tovarășul

Nicolae Ceaușescu, orientează atît întregul front ideologic, gîndirea istorică și filozofică românească, știința și cultura, cît și instituțiile și organizațiile care desfășoară activitatea de formare și modelare practică a personalității complexe a omului nou, cu înalte idealuri revoluționare, cu vaste și profunde cunoștințe în toate domeniile, cu un univers de gîndire, sufletesc și moral exemplar, devotat patriei sale, partidului și poporului, cauzei socialismului și păcii în lume.

Cercetînd și analizînd opera teoretică și practică a secretarului general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, în întregul ei, în problema sa fundamentală reiese cu pregnanță în evidență dragostea organică a tovarășului Nicolae Ceaușescu față de istorie, extraordinara profunzime în înțelegerea și interpretarea fenomenelor istorice.

Personalitate de excepție de numele căreia va rămîne de-a pururi legată făurirea celor mai semnificative pagini ale istoriei României contemporane — de la momentele luptei revoluționare înflăcărâte pentru realizarea nobilelor idealuri ale clasei muncitoare și pînă la construirea prezentului nostru socialist — tovarășul Nicolae Ceaușescu a manifestat o grijă constantă și a acordat o atenție deosebită față de istorie, aceasta deținînd un loc fundamental în ansamblul activității ideologice, educaționale.

Pornind de la sublinierea faptului că socialismul, orînduirea celei mai avansate culturi umaniste se bazează pe cea mai înaintată știință despre natură și societate, materialismul dialectic și istoric și „se inspiră din tot ceea ce a creat mai mare, gîndirea omenirii de-a lungul timpurilor, precum și din marile realizări ale cunoașterii epocii noastre”¹, secretarul general al partidului preciza : „Dezvoltînd recunoștința și prețuirea față de strămoși care, cu sacrificii și jertfe uriașe, au apărut ființa națională a poporului, au purtat steagul luptei pentru libertate și neatințare, pentru dreptate națională și socială, trebuie să sădim în conștiința oamenilor sentimentul răspunderii față de moștenirea înaintașilor, al hotărîrii de a duce mai departe, în noile condiții istorice, făclia progresului și civilizației pe pămîntul României”².

Așa cum se arată în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, „nu se poate vorbi de educația patriotică socialistă fără cunoașterea și cinstirea trecutului, a muncii și luptei înaintașilor noștri. Avem un trecut glorios care reprezintă cea mai prețioasă moștenire a poporului nostru”³.

Punînd în lumină relația inseparabilă prezent-trecut-viitor, secretarul general al partidului a subliniat, de nenumărate ori, faptul că prezentul socialist al zilelor noastre își are rădăcinile în trecutul îndepărtat, în existența multimilenară a poporului nostru care, înfruntînd vicisitudinile istorice, și-a păstrat cu eroism și demnitate ființa națională, dreptul la libertate și independență.

Iată de ce se statuează că „operele de înaltă valoare făurite de înaintași sînt așezate la loc de cinste în patrimoniul lumii noi. Partidul nostru, societatea socialistă cultivă respectul față de tradițiile culturale înaintate și, totodată, dorința creatorilor de a le dezvolta, de a le depăși”⁴.

¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, vol. 3, Edit. politică, București, 1969, p. 619.

² Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 13, Edit. politică, București, 1977, p. 67.

³ Nicolae Ceaușescu, *Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului*, Edit. politică, București, 1982, p. 15.

⁴ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției societății socialiste*, vol. 2, Edit. politică, București, 1968, p. 25.

În lumina acestor teze și idei de excepțională însemnătate cu privire la rolul de mare importanță pe care îl joacă cunoașterea istoriei noastre naționale în dezvoltarea conștiinței socialiste, Patrimoniul Cultural Național — oglindă a propriei noastre existențe și a devenirii pe treptele istoriei — se constituie ca o avuție națională ce are menirea de a face să cunoaștem și să recunoaștem ceea ce, cu inspirație și experiență tradițională, înaintașii au creat și așezat întru zămislirea propriei noastre civilizații, contribuind totodată la făurirea civilizației universale.

Înalta griță, prețuirea și răspunderea manifestate de președintele statului nostru față de tezaurul de valori al poporului român și-au găsit reflectarea în inițierea și elaborarea legislației, în asigurarea regimului juridic al Patrimoniului Cultural Național și al Fondului Arhivistic Național al Republicii Socialiste România.

Făcînd parte integrantă din zestrea material-spirituală a poporului nostru, Patrimoniul Cultural Național se formează — pe baze științifice și unitare — din marile vestigii ale istoriei și civilizației făurite de-a lungul mileniilor pe teritoriul României, din creațiile literar-artistice, științifice și tehnice a căror valoare a fost consacrată de-a lungul timpului, precum și din valorile aparținînd tezaurului cultural universal existente pe teritoriul țării noastre.

Întrucît bunurile din Patrimoniul Cultural Național, prin importanța și semnificația lor social-istorică aparțin întregului popor, Legea 63/1974⁵ proclamă autoritatea supremă a societății asupra marilor valori culturale ale națiunii, dreptul statului de a veghea la păstrarea lor pentru posteritate.

Conservarea intactă și îmbogățirea perpetuă a acestui tezaur este, așadar, o datorie sacră a fiecărei generații, datorie dictată nu numai de valoarea intrinsecă a comorilor culturale, ci și de puterea lor de mărturie, în fața lumii, asupra calităților intelectuale ale poporului român, de uriașii lor însemnătați pentru cunoașterea originii și evoluției noastre istorice, a luptei necurmăte pentru salvarea ființei naționale, pentru neatîrnare și progres social, de forța lor de convingere în probarea continuității noastre pe meleagurile strămoșești și a influențelor reciproce cu alte civilizații.

Atenție deosebită și protecție specială s-au acordat documentelor create în decursul vremii de organele de stat, de alte organizații socialiste, de celelalte organizații sau de persoane fizice care au îndeplinit funcții sau misiuni de răspundere în stat ori au avut un rol deosebit în viața politică, socială, economică, științifică, culturală sau artistică a țării, întrucît acestea constituie cele mai obiective martore ale istoriei, izvorul de cunoaștere a devenirii neamului, a luptei poporului român pentru apărarea gliei natale și cucerirea libertăților sociale și naționale, pentru edificarea societății socialiste în patria noastră. Grija aparte manifestată față de documentele arhivistice s-a materializat în elaborarea Decretului 472/1971 privind Fondul Arhivistic Național⁶, act normativ care stabilește cadrul juridic și organizatoric în acest domeniu.

Reprezentînd arhiva identității, evoluției și personalității poporului nostru în dezvoltarea sa istorică, Fondul Arhivistic Național, parte componentă a Patrimoniului Cultural Național, se compune din : acte, corespondență oficială și particulară, memorii, manuscrise ale lucrărilor științifice, literare și artistice, planuri, hărți, filme, diapozitive, plăci fotografice, fotografii, înregistrări fonice și video, jurnale, chemări, proclamații, afișe, schițe, desene, tot felul de proiecte, stampe, sigilii, ștampile și alte asemenea documente cu caracter istoric sau documentar.

⁵ Publicată în „Buletinul oficial“ nr. 137 din 2 noiembrie 1974.

⁶ Publicat în „Buletinul oficial“ nr. 164 din 30 decembrie 1971, republicat în „Buletinul oficial“ nr. 155 din 10 decembrie 1974.

Dat fiind că în acest patrimoniu de inestimabilă valoare se află documentele de arhivă, dovezile directe, indubitabile ale existenței noastre naționale, s-au creat — expresie a înaltei prețuiri acordate de conducătorul partidului și statului nostru — cele mai bune condiții pentru ca acestea să fie cunoscute, luate în evidență, selecționate, păstrate și valorificate în mod corespunzător.

Prin aportul la cunoașterea și dezvoltarea conștiinței de sine a națiunii, prin tezaurul de învățăminte și experiență socială pe care le înmănușează, prin luminile pe care le proiectează asupra prezentului și viitorului, Fondul Arhivistic Național se constituie într-o sursă nepuizabilă, de o valoare excepțională, aflată la îndemina cercetării științifice.

Mesajul militant, patriotic, revoluționar al actului de cultură și educație ce emană din valoarea tezaurului documentar național, reliefat în repetate rânduri în documentele de partid, și-a găsit înțelepte aprecieri și îndrumări în opera teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Avind o existență de peste 150 de ani, instituția Arhivelor Statului a parcurs, în ultimii 18 ani, cea mai fertilă perioadă din istoria sa.

Rezultat al aplicării cu fermitate a legislației arhivistice și urmare a condițiilor optime create în această perioadă, beneficiare nemijlocite ale concepției revoluționare și ale orientărilor rezultate din documentele programatice ale P.C.R., Arhivele Statului, integrate organic programelor de cercetare în domeniul științelor social-politice, au acționat în sensul continuei dezvoltări a Fondului Arhivistic Național, atât prin preluări de documente de la creatorii actuali de arhivă din țară cât și prin aducerea de noi informații documentare sub formă de fotocopii, xerocopii sau microfilme, din arhivele de peste hotare.

Exprimată — spre exemplificare — în cifre, raportate la perioada 1970—1980, situația este următoarea: la sfârșitul anului 1970 în depozitele instituției se păstrau 5 014 fonduri și colecții arhivistice. Prin preluările succesive din anii următori s-a ajuns în 1982 la 23 575 fonduri și colecții. Demnă de reliefat este această creștere a bazei documentare și în comparație cu anul 1939, când întreaga cantitate de documente deținute de Arhivele Statului abia se ridica la 3 772 m.l., respectiv a 60-a parte din cantitatea actuală.

Zestrea documentară națională s-a dezvoltat și completat și prin aducerea de copii de pe documentele referitoare la istoria românilor aflate în arhivele, muzeele și bibliotecile din străinătate, activitate ce a luat o amploare deosebită mai ales ca urmare a Hotărârii Secretariatului C.C. al P.C.R. din 28 martie 1974 privind impulsionearea valorificării științifice a Fondului Arhivistic Național.

Intensificarea activității de investigare a arhivelor de peste hotare s-a materializat în constituirea unei bogate colecții de microfilme, ce numără în prezent peste 3 milioane cadre microfilm, ale cărei informații au fost introduse în circuitul științific prin intermediul sălilor de studiu ale Direcției generale a Arhivelor Statului, precum și prin volumele și publicațiile editate de Arhivele Statului.

Largul acces, precum și condițiile bune de lucru asigurate în sălile de studiu ale D.G.A.S. și ale filialelor sale județene permit specialiștilor, iubitorilor de istorie și adevăr, consultarea a zeci de mii de documente interne sau externe și argumentarea temeinică, pe această bază a tezilor și ideilor, a judecăților de valoare formulate în lucrările de sinteză ori monografice, menite să elucideze problematica de actualitate a istoriografiei naționale.

Rezultate remarcabile s-au obținut, în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R., și în activitatea desfășurată de Arhivele Statului, alături de celelalte instituții științifice de profil, pentru punerea în valoare a adevăru-

lui obiectiv — reflectat în documente — asupra originii și continuității poporului nostru în vatra străbună, a luptei sale pentru afirmarea dreptului sacru, de a trăi liber și în pace în propria patrie, pentru o viață mai bună, mai demnă, participând astfel la înlăturarea din circuitul științific a unor denaturări, contribuind la clarificarea problemelor controversate ori la combaterea teoriilor neștiințifice, denigratoare ce se mai întilnesc încă în istoriografia străină cu privire la unele probleme fundamentale ale istoriei românești.

Srijinirea elaborării marilor corpusuri de documente ale istoriei naționale, publicarea edițiilor de documente, a lucrărilor monografice elaborate sub egida D.G.A.S. sau în colaborare cu institutele de istorie, ca și a instrumentelor arhivistice de informare științifică au însemnat modalitatea practică a Arhivelor Statului de a răspunde sarcinilor trasate cu privire la valorificarea mai deplină a bogăției și varietății datelor înmagazinate în fondurile și colecțiile arhivistice.

Activitatea editorială a D.G.A.S. în această perioadă s-a concretizat în publicarea a circa 150 volume, dintre care amintim: „Permanența și continuitatea românilor în Dobrogea“, „Moldova și Transilvania în vremea lui Petru Rareș“, „Războieni-500“, „Independența României“, „Documente străine despre români“, „Mărturii ale trecutului — Album de documente“, „Revoluția condusă de Tudor Vladimirescu. Documente externe“, „Unirea Principatelor — Corespondență diplomatică franceză“, „Aspirația poporului român spre unitate și independență oglindită în simbol heraldic“, „Sigilii orășenești în epoca modernă și contemporană“, „Mihai Viteazul în conștiința europeană“, „Premise ale răscoalei lui Horea“, „Dicționarul științelor speciale ale istoriei“, „Albumul de paleografie română“, „Bihorul și Unirea din 1918“, „Maramureșeni în lupta pentru libertate națională“ și altele. Valoarea și ținuta științifică, aportul important al publicațiilor editate de D.G.A.S. au fost recunoscute de specialiști, unele lucrări primind înalte distincții din partea celui mai mare for științific — Academia R. S. România.

Situiind în centrul preocupărilor indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la rolul istoriei pentru formarea și educarea patriotică revoluționară a oamenilor muncii, a tinerei generații în spiritul cunoașterii și prețuirii minunatelor tradiții de luptă ale poporului român, pentru cultivarea dragostei și devotamentului față de patria socialistă și partidul comunist, Arhivele Statului au desfășurat, de asemenea, o amplă activitate de valorificare a documentelor prin mijloace și forme diversificate, manifestările cultural-științifice ocupînd un loc important. Numai în anul 1982, de pildă, au fost organizate la D.G.A.S. și filialele județene 76 sesiuni științifice, 220 simpoioane, 297 expoziții documentare, 156 participări la radio și TV prin susținerea emisiunilor „Dosarele istoriei“, „Memoria pămîntului românesc“, „Moștenire pentru viitor“ etc.

Integrîndu-se în categoria instituțiilor cultural-științifice de largă angajare socială, Arhivele Statului au înțeles astfel să contribuie la transpunerea în viață a îndemnului adresat de președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, către toți cei care slujesc știința, cultura și arta, de a se apleca cu stăruință asupra acelui izvor veșnic viu — istoria unică și unitară a națiunii române în drumul său eroic spre făurirea marii epopei a construcției socialiste.

Expresie a condițiilor optime asigurate prin grija conducătorului partidului și statului nostru în direcția perfecționării și modernizării întregii activități arhivistice este și introducerea metodelor de prelucrare automată a documentelor din Fondul Arhivistic Național, ceea ce a permis multiplicarea formelor și mijloacelor de punere la dispoziția istoriografiei naționale — prin intermediul informaticii arhivistice — a celor mai valoroase atestări privind trecutul glorios de luptă al poporului român, dezvoltarea social-politică, economică și culturală a patriei noastre.

De asemenea, înființarea în anul 1980 a Centrului de perfecționare a pregătirii cadrelor din sistemul Arhivelor Statului reprezintă o nouă dovadă a atenției și grijii ce se acordă în ceea ce privește creșterea calității și eficienței activității de pregătire profesională și a gradului de specializare a oamenilor muncii. Raportată la cerințele muncii arhivistice, aceasta a însemnat crearea condițiilor pentru perfecționarea specialiștilor în paleografiile română, slavă, latină, turcă, greacă, maghiară, germană precum și în celelalte științe speciale ale istoriei.

În ansamblul eforturilor constructive de esență transformatoare și civilizatoare, în epoca marcată de eminenta personalitate a secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, filialele județene ale Arhivelor Statului au beneficiat de realizarea unor construcții de sedii noi, asigurându-li-se totodată condiții moderne și adecvate de conservare și restaurare, protejare și securitate a fondurilor și colecțiilor arhivistice. Dintre noile localuri de arhive devenite așezăminte culturale de prestigiu, amintim pe cele construite în municipiile: Alba Iulia (1981), Arad (1971), Bistrița (1981), Buzău (1972), Cluj-Napoca (1966), Craiova (1972), Drobeta Turnu-Severin (1981), Galați (1979), Iași (1976), Miercurea-Ciuc (1973), Piatra Neamț (1974), Ploiești (1970), Slatina (1974), Slobozia (1982), Tg. Jiu (1982), Tg. Mureș (1978), Timișoara (1974), Vaslui (1979), Rm. Vilcea (1982), Zalău (1981).

Rememorînd succint drumul parcurs de Arhivele Statului și de știința arhivistică românească în anii scurși de la Congresul al IX-lea al P.C.R. avem conștiința limpede că toate realizările obținute, toate succesele noastre sînt nemijlocit legate de conducerea de către partid, de îndrumările și orientările pe care personal tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a asigurat în permanență.

Eforturile și biruințele arhiviștilor, istoricilor, integrate în cele generale ale tuturor oamenilor muncii din patria noastră pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării României spre comunism se zămislesc din puterea exemplului strălucitor al tovarășului Nicolae Ceaușescu, omul care în anii tinereții și-a pus viața și munca în slujba intereselor vitale ale poporului, patriotul înflăcărat, revoluționarul dîrz, neînfricat, clarvăzător, eminentul conducător politic a cărui prezență în fruntea partidului și statului cheazășuiește progresul și prosperitatea poporului român, independența și suveranitatea patriei socialiste.

Omagierea a 50 de ani de activitate revoluționară a președintelui Nicolae Ceaușescu și aniversarea zilei sale de naștere constituie un imbold pentru ca, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, să facem totul pentru a pune în mintea și inima fiecărui cetățean acele fapte strălucite ale înaintașilor, pentru a transforma patrimoniul arhivistic național dintr-un argument al trecutului într-un argument al permanenței și al devenirii noastre de mîine.

Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind istoria patriei

ION ARDELEANU

Opera istorică a tovarășului Nicolae Ceaușescu constituie o contribuție de o inestimabilă valoare la dezvoltarea științelor social-politice, la îmbogățirea creatoare a gândirii și practicii luptei revoluționare. Lucrările teoretice ale secretarului